

NATIONEN 26.09.08

HELGA

VÆRØY
LUFTHAVN



Flyplassparet

Sjokolade og
kjærighet på
nedlagt flyplass

I sju år har Remi Johansen (35) eid og bodd på den gamle flyplassen i Lofoten. Men det var ikke før Jeanette flyttet inn at ting begynte å **ta av**.

Flypalasset

MØTE MED

JEANETTE OG REMI JOHANSEN

VÆRØY. – Her, smak på denne, sier Jeanette Johansen (36) og trekker frem enda en mørk bit fra kjølerommet. Vi står innerst på kjøkkenet. Blå øyne stirrer forventningsfullt på prøvesmakeren.

Hun er kledd i hvit kokkedrakt og har trukket det lange, svarte håret opp i et hårbånd. Forholdene er sterile, men en tung dunst av sjokolade ligger over lokalet.

– Den inneholder sambuca og lakris, sier hun. I de mange hyllene på kjøk-

kenet står flasker med essens, likører, bokser med krydder og pulver, og en lang rekke alkoholholdige drikker. Jeanette kan bruke flere dager på å finne nye smakssammensetninger og riktig konsistens.

– Det skal smake av en sjokolade, sier hun.

– Det skal ikke bare være søtt.

Det er på Værøya, den nest sørligste av Lofotkommunene, at Jeanette har startet sin lille sjokoladefabrikk. Hun driver den lille bedriften i en nedlagt flyplass helt ytterst på øya, så langt veien går. Men siden den bare er omtrent fire kilometer i utstrekning, tar det bare ti minutter å kjøre dit fra fergekaia på Sør-enden.



TERMINALBYGGET: Ombygd til stue. Veggen bak har Remi murt selv.

VÆRØY LUFTHAVN

■ Remi (35) og Jeanette (36) Johansen bor på nedlagte Værøy lufthavn i Lofoten

■ Jeanette driver Lofoten sjokolade

■ Flyplassen ble åpnet 1. juli 1986, og hadde rutetrafikk med Widerøe

■ Etter en flyulykke 12. april 1990 ble flyplassen stengt

■ Værøy helikopterhavn brukes for den offentlige trafikken i dag

– Det er få som har bosatt seg så langt ute, så det er et stykke til neste nabo, sier Jeanette. Ett år etter oppstart er hun fortsatt en enmannsbedrift, men med den siste tidens formidable oppgang håper hun å utvide og ansette flere.

I vinduskarmen står små bokser med sjokoladefabrikkens navn trykket inn i pappen. Noen er fortsatt flatpakkede, andre er limt sammen til små etterligninger av trekassene klippfisk ble lagret i en gang i tiden. Fortsatt er klippfisk største eksportvare på Værøya, og bringer inn millioner av kroner, som gir en nokså formidabel gjennomsnittsinntekt på den lille øya.

– Drømmen er å kunne kombinere et så deilig bosted med samtidig å drive bedrift her ute.

Drømmen om en egen sjokoladefabrikk har hun hatt siden hun startet opp en godterikiosk på Senja som 14-åring. Fire år senere begynte hun som frisør.

– Å stå hver dag på jobb, gjør at ryggen etter hvert sier i fra. Til slutt var det nok. Så det beste er om jeg kan jobbe med dette, med så varierte oppgaver som produksjonen gir mulighet for.

Hver dag kommer det turister ruslende på baksiden av huset, de koser med katten, ler av de vaggende endene eller bare nyter utsikten. Etter en liten stund kommer Jeanette ut for å spørre om de bare er kommet for å se på flyplassen, eller om de også kunne tenke seg å kjøpe sjokolade.

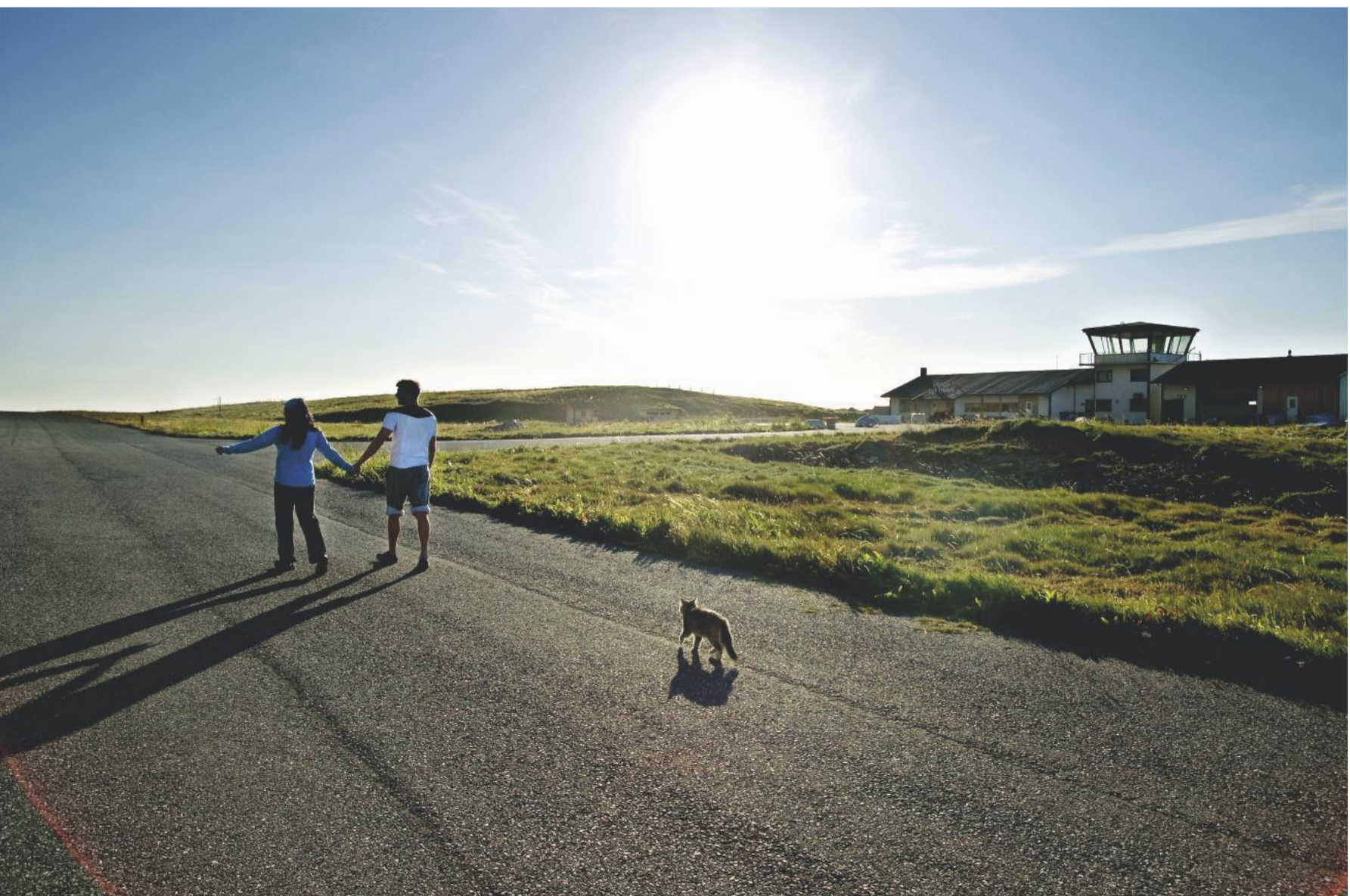
– Turistene kaller meg bare the chocolate lady, sier hun.

På den andre siden av den ene kortveggen i produksjonslokalet står restene av det gamle yrket hennes, en frisorstol, en vask, et spill. Hun tar fortsatt i mot noen lokale kunder når de trenger ►



OVER: – Jeg innså at jeg kunne overse de negative tingene jeg forbandt med å bo på dette lille stedet, og heller fokusere på de positive, sier Remi Johansen.

UNDER: Remi fikk kjøpt flyplassen for 250.000 kroner, og etterhvert har kjæresten Jeanette flyttet inn og startet sjokoladefabrikk.





FJELLTUR: Remi Johansen skuer utover sitt rike. Hver sommer arrangerer han og gode venner musikkfestivalen Sjyrock på landingsstripa.

en hårklipp. Men når de etterlengtede sjokolademaskinene kommer, må veggen bort, for at de i det hele tatt skal komme seg inn i rommet.

– Det første som skal bort, er frisørsalongen.

Midt i den store stuen, som for et par tiår siden var flyterminal, står nå to sofaer og et bord, i ett hjørne henger et hvitt lerret med en enorm saccosekk plassert foran, i ett annet er en diger bar i naturstein murt opp. Inn flyplassens store ytterdør kommer stedets eier ruslende inn.

Remi er nettopp kommet hjem fra ukens siste arbeidsdag hos Lofoten Viking, øyas største tørrfiskprodusent. Han setter seg i sofaen ved siden av Jeanette, som nå har trukket ut av arbeidsklærne og inn i mer behagelig bomull.

– Jeg kjøpte stedet i 2001, da var det i ganske dårlig stand. Siden flyplassen ble nedlagt i 1990, hadde kommunen brukt husene lite. Det meste hadde stått tomt, innsjekkingsdesken sto fortsatt her borte, sier han og peker mot hjørnet hvor steinbaren han selv har bygd står.

Da Avinor i 1986 flyttet passasjerfrakten på Værøya fra helikopter til fly, var valget av sted for flyplassen omstridt. På tross av lokalbe-



GÅRDSKATT: Variax er av typen Maine Coon, og utgjør en trussel for smådyr på flyplassen.

folkningens anbefalinger ble den lagt på nordsiden. Fallvindene som kommer over de høye fjellene er lumske og uberegnelige, og kan bli enormt sterke.

– En gang tok vinden tak i bildøra til en passasjer som har parkert utenfor her, sier Remi og peker mot plassen foran huset, mot havet.

– Den ble revet løs fra bilen og slengt gjennom et av vinduene på kontrolltårnet.

– Vi har soverommet vårt i andreetasjen i tårnet. Det kan blåse slik at senga vår flytter seg ut fra veggen når vi sover. Når vi våkner, kan senga stå midt på soveromsgulvet, sier Jeanette.

For Remi og kompisene var det ren underholdning å gå ut til flyplassen for å se de små propellflyene lande på den forblåste flystripa.

– Noen ganger fløy de sidelengs inn mot stripa. De kunne lande med nesepartiet først, andre ganger på ett av sidehjulene. Det var helt uforutsigbart, minnes han. Flyplassen var i drift i bare fire år. Våren 1990 ble et fly som nettopp hadde lettet tatt av den sterke vinden. Det lille flyet ble revet fra hverandre i luften, og eksploderte før det traff sjøen, sier han. Alle de fem ombord døde momentant.

– Når en slik tragedie skjer på et så lite sted som Værøy går slike går det sterkt inn på befolkningen. Flyplassen ble straks lagt ned. Siden den gang har øyboerne igjen blitt fraktet til og fra fastlandet med helikopter.

Neste dag. Remi er på vei opp den bratte fjellsiden mot den høyeste toppen på øya. Fra den



PERFEKSJONIST: Jeanette har brukt mye tid på smak og form, og på eskene.

har man god utsikt til det svarte landemerket som flystripa utgjør. Ved siden av den, huset han kjøpte for sju år tilbake. I nesten alle de årene har Remi drevet en bar i terminalbygget mens fra kontrolltårnet har han kontor for multimediebedriften fra toppen av kontrolltårnet.

– En gang satt jeg og skrev e-post med en fyr fra England, så jeg ryggen til noen spekkhoggere rett uti fjæra her. De dukket opp og forsvant så fort at jeg ikke fikk tid til å plukke opp kamera eller noe, jeg bare fortsatte å skrive: «by the way, a couple of killer whales just swam by», sier han og ler.

Remi hadde ikke tenkt å bo-sette seg i bygda han vokste opp i. Han var en av utflytterne. Men etter flere år på dataingeniør-linjen i Grimstad, og et år med multimedia i Australia, var han på besøk hjemme hos faren sin, som fortsatt bodde i Remis barn-

domshjem på sørsiden.

– Det er noe med at når du har bodd så lenge på et så lite sted, så får du det litt opp i halsen, sier han.

– Men da jeg kom tilbake fra Australia, møtte jeg kompisene jeg hadde fra før av, og så at de trivdes. Jeg innså at jeg kunne overse de negative tingene jeg forbandt med å bo på dette lille stedet, og heller fokusere på de positive, sier han.

Det var mens Remi bodde hos faren sin han begynte å jobbe som selvstendig næringsdrivende, og begynte etter hvert å tjene egne penger.

Remi stopper opp mens han ser i luften.

– To havørner, sier han og peker. Ikke lenge etter dukker også to av ungene deres også opp bak fjellrøysene, med sine markante, frynsete vinger.

Det var en dag han skulle på bu-

tikken for å kjøpe inn til middag, han la merke til en lapp på oppslagstavla. Der sto det at flyplassen på Værøya skulle selges. Remi la inn et lite bud for å være med, og plutselig, for 250 000 kroner, var han eieren av en flyplass.

Remi og Jeanette rusler rundt på den asfalterte plassen utenfor huset, hvor flyene en gang takset inn. I hånden har Jeanette et lite spann med fuglemat. Lydnivået tar seg opp i det hun slipper de små kornene ned på bakken. Tolv høns, to haner, tre unge gjess og tre ender slåss om kraftforet. Kattene står på trygg avstand og ser på det hele. Hun snakker mer om sjokoladen sin. Om en liten stund, når avtalene er i boks, vil sjokoladen være formet som ørn, tørrfisk og lundefugl.

■ **TEKST OG FOTO:**
BJØRN ASLE GRIMSTAD

MITT YNDLINGSREDSKAP

FORDRIVAREN



BRUKSKUNST: Kunstmålar Ørnulf Opdahl ser si store glede i reiskap som bidreg til godt handverk.

FOTO: SCANPIX

Strøken lukke

Noregs fremste landskapsmålar Ørnulf Opdahl (64) kjem ikkje utanom arbeidsverktøyet.

– Det er ein heilt spesiell pensel eg gjerne vil trekke fram.

– Det overraskar ikkje.

– Fordrivaren.

– At det var?

– Det er ein veldig brei kost, 10–15 centimeter som brukast til å stryke målinga ut i jamne lag.

– Du blir varmare og varmare i stemma når du snakkar om han.

– Å, det gir nærmast ei lystkjensle å stryke ut flatene med fordrivaren. Den har ein fantastisk eigenskap som gjer at eg får fram gråtonane og mellomtonane på ein spesiell måte.

– Kor mange penslar treng ein for å lage stor kunst?

– Eg har fem–seks penslar. Eg kjøper dei i handverksbutikkar. Slike du målar veggjar med, veit du, ikkje kunstpenslar. Eg brukar helst handverksreiskap.

– Reiskap kjem av det norrøne reiðskapr, som tyder kamputstyr. Eignar penselen seg som kampvåpen?

– Ja, det fungerer utmerka. Eg gjer mange dristige val med fordrivaren.

– Jaha?

– Eg engasjerte meg sterkt i den lokale kampen mot vindmøller langs kysten her på Giske. Tenk, vi fordreiv ein heil vindmøllepark. Det var eit omfattande engasjement frå fleire, sjølv sagt, men det er sterke krefter i ein pensel.

– Kva har heidersplass i reiskapsskjulet til sauebonden Ørnulf Opdahl?

– Der har eg mykje eg er glad i. Eg har eit lite småbruk og gjer alt på gamlemåten. Då eg besøkte farsslekta for nokre år tilbake, vart dei så glad for besøket at eg fekk ei trerive som ein av forfedrane mine har laga. Den heng på veggen. Og så må eg må trekke fram langorven (ljåen) som eg fekk av ein fjellbonde han sjølv hadde laga. Det var stort.

– Er den i bruk?

– Kvar sommar. Eg får abstinensar om eg ikkje hesjar.

■ **GUNHILD AASLIE SOLDAL**
gunhild.soldal@nationen.no